

VÁŠ RODOKMEN krok za krokem

Lenka Peremská

- + Pomůcky
- + Elektronické
- + Matriky
- + katolické
- + vnější obvody

Bohnice
Nov
beneč
cernice
ce

Fara/úřad: Kostel sv. Jiří
Značka: HLB
Poznámky k farnosti:
Signatura: HLB N9

Na přiloženém
CD naleznete
genealogické
programy

Váš rodokmen krok za krokem

Lenka Peremská

 GPRESS
Brno
2013

Váš rodokmen krok za krokem

Lenka Peremská

Jazyková korektura: Eva Hánová

Sazba: Pavel Vaščák

Obálka: Pavel Vaščák

Odpovědný redaktor: Tomáš Krejčířík

Technický redaktor: Radek Střecha

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-264-0279-4

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2013 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 18 235.

© Albatros Media a. s., 2013. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Obsah

VÍTEJTE...	4
DÁL NEŽ SAHÁ PAMĚŤ	6
ZAČÍNÁME!	19
ZÁZRAK ZROZENÍ	27
CO ČLOVĚK ANI BŮH NEROZLUČUJE	46
DOKONÁNO JEST	62
KOMBINUJME MATRIKY	77
STOVĚŽATÁ MATIČKA PRAHA	88
VYVOLENÝ NÁROD	98
DÁLKY VOLAJÍ	101
NEBOJME SE ARCHIVU	110
KDO SEDÍ NA GRUNTĚ	120
POVINNOSTI PODDANÝCH	139
VYPRÁVĚNÍ STARÝCH MAP	147
ŘEMESLA	159
JÁ HUSÁREK MALÝ	172
NOMEN OMEN!	182
PÍSMO	189
LITERATURA	201
REJSTŘÍK	207

Vítejte...

» ANEB SLOVO ÚVODEM

Každý z nás jednou nevyhnutelně dospěje k okamžiku, kdy se navzdory dnešní uspěchané době zastaví a zamyslí se nad otázkami spojenými s vlastní minulostí. Kdo jsme? Odkud pocházíme a jaké jsou naše kořeny? Žijí na světě příbuzní, o jejichž existenci nemáme sebemenší tušení, ale s nimiž možná sdílíme mnoho společných povahových rysů? Čí je ta pohledná mužská tvář na staré fotografii, která po léta letoucí stála na prádelníku prababičky, a jaká ruka dávala kámen ke kameni při stavbě našeho rodného domu? Není smutné, že jména našich předků, kteří žili stejně jako my, vymizela vinou naší špatné paměti? A že nemáme tušení, kdo byli lidé, kteří nám dali život?

Pokud ve vás byt' jediná otázka zanechala pocit, že byste rádi prostřednictvím své ztracené rodiny poznali sami sebe, jste na správné adrese. Tato kniha by vám měla pomoci při prvních, a budme upřímní, nelehkých krůčcích proti proudu času. Neklade si za cíl být odbornou publikací plnou vědeckých termínů, naopak, jejími řádky by se měl proplést každý zájemce o rodové dějiny. Kromě zevrubného návodu se však bude snažit nabídnout vám ucelenější a barvitější pohled na každodenní život našich předků tak, abyste ze svých rodokmenů stvořili jedinečné příběhy. **Každá kapitola se zabývá jedním tématem a je uvedena krátkým výňatkem z kroniky** (či několika kronik spojených dohromady kvůli zachování soukromí dotčených potomků) **stvořeným právě z dokumentů, které lze k danému námětu použít.** Neobsahuje však pouze zevrubnou exkurzi po matrikách a dalších prameňech, ale přináší řadu zajímavostí a průhledů do každodenního života společnosti v dobách od poloviny 17. století do počátku století 20.

Protože mnoho lidí nemá čas ani prostředky cestovat po archivech, využijí raději **digitalizované prameny** dostupné prostřednictvím internetu. Jejich výčet, podrobný návod na práci s jednotlivými aplikacemi a další rady a nápady stran on-line dokumentů jsou rovněž podstatnou součástí této knihy.

Nesmím zapomenout ani na **příložené CD**, které kromě dalších informací obsahuje několik genealogických programů. Díky českému rozhraní a intuitivnímu ovládní si sami můžete zaznamenávat údaje o vašich předcích a posléze generovat různé typy příbuzenských stromů.

Je mou milou povinností poděkovat několika osobám za poskytnutí soukromých fotografií (přestože se některé nakonec nevešly), jmenovitě Ondřejovi Sladkému, Blance Urbanovské, Janu Vránovi a Věře Hrdličkové. Za možnost publikovat obrázky děkuji rovněž Zdravotnickému muzeu Národní lékařské knihovny a Muzeu Komenského v Přerově. Ondřejovi Sladkému a Mirce Marešové patří můj dík za nezištnou výpomoc s rodokmeny, které během práce na knize musely být dokončeny.

Velké poděkování směřuji Míše Bradáčové, která mě ke genealogii nevědomky přivedla.

Za cenné rady a postřehy nejen při zpracování této knihy jsem vděčná Jitce Cíhové.

A závěrem jedno díky s omluvou Matějovi a Václavovi, že jsem se jim po čas psaní knihy věnovala mnohem méně, než bych chtěla. Mé největší poděkování patří Petrovi za snahu pomoci i tehdy, když to vůbec nebylo snadné. Tuto knihu věnuji své ztracené rodině, kterou postupně objevuji, svým nejbližším a nejmilejším a Svátovi!

Dál než sahá paměť

- » ŽIVÁ MATRIKA
- » SČÍTÁNÍ LIDU
- » OBECNÍ KRONIKY
- » DOBOVÝ TISK

Jiřina Marešová (soukromý archiv)

Počátkem dvacátých let 20. století si jeden ze šesti stísněných bytů řadového domku v tehdejší Goethe StraÙe v Teplicích pronajímala čtyřčlenná rodina Josefa Blahouta. Otec, pracující jako zedník, vyměnil sice malebnou, ale velmi chudou jihočeskou vísku Javorník za jistotu výtědku v teplické porcelánce bratřích Urbachů. Rodinné řemeslo převzal mladší syn

Václav, zatímco starší Josef formoval v těžce prosperující severočeské továrně modely k sanitární keramice. V Teplicích se později oženil a spolu s manželkou Marií přivedli na svět stejnojmennou dceru. Rodinné štěstí koncem třicátých let násilně přetrhlo obsazení Sudet Němci a rodina Blahoutova svůj domov na sedm let opustila.

Na počátku našeho vyprávění stál jediný záznam v křestním listě dcery Josefa Blahouta mladšího. Rozdíl mezi kusou informací a uvedeným úryvkem z rodinné kroniky je zřejmý. Sestavení podobné historie rodiny však překvapivě nemusí být tak obtížné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Cesta k němu vede přes vzájemné kombinování dostupných pramenů a přepsání jejich výpovědí do nám srozumitelného a čtivého jazyka. Výsledkem budiž příběh. A to příběh dechberoucí, dojemný nebo úsměvný. V každém případě však jedinečný, neboť se bezprostředně dotýká naší vlastní podstaty a identity. Jak ale výše psaný výňatek vznikl a jaké zdroje jsme k jeho sestavení museli použít?

VYPRÁVĚJ

Začněme tedy, jak se říká, od píky. V samém úvodu pátrání obvykle známe jména našich rodičů, prarodičů, a pokud jsme hodně zvědaví, uchováváme si pár vzpomínek nebo drobností z vyprávění o většinou již zemřelých praprarodičích. Naše paměť však není nekonečná. Byť pozůstalí často dekorují hroby svých zesnulých blízkých pohřebními věnci s nápisem „Nezapomeneme“, opak bývá pravdou. Navzdory bohubilému tvrzení totiž vzpomínka na mrtvého během několika generací vybledne, až z jednoho lidského života zbude jen omšelý nápis na náhrobním kameni. Ruku na srdce, vybavují se vám rodná jména vašich prababiček? Ne? Tak nejste jediní. Podle malého průzkumu, učiněného v okruhu mých známých, si většina z nich dokonce nevybavila ani některá křestní jména svých prarodičů. O místě původu a datech, mapujících jejich životy, nemluvě. Zapomínat se však pohříchu bude i nadále. A tak je vysoce pravděpodobné, že během několika málo desetiletí vybledne i vzpomínka na vás.

Dnešní společnost, žijící rychlým tempem a upínající pozornost výhradně k budoucnosti, pozapomněla na svou minulost. Naštěstí hloubaví jedinci se špetkou invence ještě nevymřeli, a než se tak stane, zůstanou po nich sestavené rodokmeny a detailní kroniky plné informací pro budoucí pokolení.

Pokud se k nim počítáte i vy, první kroky vašeho bádání by měly co nejrychleji vést ke zdroji nejintimnějších informací, nikoliv do archivu, nýbrž k žijícím příbuzným. Jistou časovou tíseň zdůrazňují především s ohledem na pokročilý věk těchto pamětníků, jejichž vyměřený čas na tomto světě může být kratší, než si přejete. S návštěvou proto dlouho neotálejte. Jejich vyprávění pro vás bude výchozím bodem bádání, mocným impulsem a významnou inspirací. Vedle cenných osobních vzpomínek se však ptejte zejména po dokumentech, jejichž výpověď je pro genealoga zásadní. Z rodných listů se dozvíte dávno zapomenutá jména a data, díky kterým se vaše pátrání bude moci posunout o jednu generaci dál do minulosti.

Řadu informací lze rovněž vyčíst z **úmrtních listů**, z **pracovních knížek**, **svatebních oznámení** nebo z **parte**, velmi cenné jsou **dopisy** nebo jakékoliv další **dokumenty soukromé povahy**. Stejnou cestou jsme se ubírali i my při pátrání po Josefu Blahoutovi. Z rodného listu jeho dcery Marie jsme se dozvěděli nejen datum a místo narození, ale také jména jeho rodičů. Bohužel místo původu Blahoutova otce již bylo nečitelné.

Součástí postupně vznikajícího archivu by měly být i fotografie, které většina z nás jako nejcennější poklad uchovává někde na dně zásuvek. Nechte si ukázat veškerá rodinná alba a trvejte na tom, aby vám váš příbuzný pojmenoval každého jednoho člověka na snímku. Tímto způsobem dosadíte k zatím nicneříkajícím jménům obličej. Vítané jsou i další předměty, které vám o někdejších členech vašeho rodu mohou prozradit víc, než se na první pohled zdá. Člověk totiž většinu svých věcí neustále obměňuje za novější a doma si nechává jen ty osobně nejdražší. Díky tomu mají tyto starožitnosti velkou výpovědní hodnotu, která se vám při vaší cestě za poznáním rodiny může hodit. Odznaky nebo medaile upozorní na sportovní aktivitu, řada upomínkových předmětů z cizích zemí dosvědčí zálibu v cestování, sada naleštěných angličáků prozradí nadšeného automobilistu.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ

Země *Česky* Školní okres *Bratru*
I. třídní smíšená obecná škola Hloučetíně
(U škol soukromých s právem veřejnosti: Právo veřejnosti uděleno výnosem ministerským ze dne....., čís.....)
 Školní rok 19*30*/*31* Číslo *13*

ŠKOLNÍ ZPRÁVA.

Vladimír Mareš
 narozen *z* dne *11. ledna* 19*22* v *Hloučetíně* v polit.
 okresu *Bratru* náboženství *rum.-katol.* začal choditi do školy
 vůbec v *Hloučetíně* dne *1. září* 19*28*, do zdejší školy
 dne *1. září* 19*28* a dostává v *3. třídě* oddělení (*2.* školní rok) tyto známky:

Ve čtvrtletí		I.	II.	III.	IV.
Mravy		1	1	1	1
Přílnost		1	1	1	1
P r o s p ě c h:					
v náboženství		1	1	1	1
v občanské nauce a výchově		1	1	1	1
v prvouce		—	—	—	—
ve čtení		2	1	1	1
v mluvnici a v pravopise		1	1	1	1
ve slohu		1	1	1	1
~~v ústní a domovní~~		—	—	—	—
v zeměpise		—	—	—	—
v dějepise		—	—	—	—
v přírodopise		—	—	—	—
v přírodopytě		—	—	—	—
v počtech s měřictvím		1	1	1	1
v kreslení		1	1	1	1
v psaní		2	2	1	1
ve zpěvu		1	1	1	1
v ručních pracích výchovných		1	1	1	1
v ruč. pracích ženských s naukou o dom. hosp.		—	—	—	—
v tělesné výchově		1	1	1	1
v předmětech nepovinných		—	—	—	—
Vnější úprava písemných prací		—	—	—	—
Zameškaných půldnů	omluvených	5	7	2	1
	neomluvených	—	—	—	—
Zpráva byla vydána dne		<i>19³⁰/₃₁ 19³¹/₃₁ 19³¹/₃₁ 19³¹/₃₁</i>			
Je <i>způsobilý</i> postoupiti do vyšší <i>školní</i>					
Školní pečeti	Školní správce	Podpisy			
		třídního učitele	rodičů neb jejich zástupců		

Vysvědčení Vl. Mareše 1928

Rodinne foto 1. pol. 20. stol.

Přestože se začátek pátrání jeví poměrně jednoduše, v mnoha případech se může cesta časem zkomplikovat hned v samém úvodu. Někteří z nás například nemusejí mít štěstí na pamětníka v rodině, jiní mohou být o informace o některém dávném příbuzném záměrně ochuzeni. Taková bílá místa vznikají ve spojitosti s „černou ovčí“ rodiny, která se dříve či později objeví ve všech uzavřených sociálních skupinách. Ať už se jedná o svobodnou matku, muže, který opustil ženu s dětmi, nebo odsouzeného zločince, zbytek rodiny se nezdíka uchýlil k vytěsnění nehodného člena nejen ze svého středu, ale i ze vzpomínek předávaných dalším generacím. S naší omezenou pamětí pak není divu, že o bytí určitých příbuzných nemusíme mít sebemenší tušení. Nalezení a znovu přivedení na svět takového pokrevně spřízněného může sice představovat problém, nikoliv však předem prohraný boj.

PŘÍLIŠ ŽIVÁ „ŽIVÁ“ MATRIKA

Většina z nás je obeznána s osobními údaji svých prarodičů, dále do minulosti však naše povědomí slábne. Nedopídíme-li se dokumentů, které by nás dovedly za práh 20. století, budeme muset postupovat přes tzv. živou matriku. Magické datum 1900 je většinou rozhodující, jestli bude nutné požádat o pomoc dnešní úřady nebo zda se můžeme rovnou ponořit do stránek veřejně přístupných matričních knih. Podle zákona se totiž knihy narozených, jejichž poslední zápis není starší sta let, a knihy oddaných a zemřelých se záznamy mladšími sedmdesáti pěti let dosud nacházejí na dnešních matričních úřadech. Teprve po uplynutí předepsané lhůty se matriky předávají spádovému oblastnímu archivu.

Občanský průkaz R. Blahoutové 1. pol. 20. stol.

V souvislosti s novým občanským zákoníkem, který vejde v platnost dne 1. ledna roku 2014, přichází **novela Zákona o matrikách**. Díky ní se ochranná lhůta pro nahlížení do matriky zemřelých zkrátí z požadovaných 75 na 30 let. Materiály o našich předcích tak budou výrazně dostupnější, a kromě toho se otevírá další prostor pro digitalizaci mladších matričních knih.

Předtím, než se rozjedete shánět informace, je třeba se přesvědčit, pod který současný matriční úřad patří místo narození v nejstarším vám známém údaji o předcích. V našem úryvku bylo dohledání příslušné informace dílem okamžiku, mladší teplické matriční knihy spravuje místní matrika. V poněkud obtížnější situaci se mohou ocitnout lidé, jejichž předci pocházeli z malých vesniček. Nejsnazší cestou k ověření spádovosti matrik je zadání jména obce do **Územně identifikačního registru ČR** na webových stránkách **www.uir.cz**, které vás nejen navedou na správnou matriku, ale ještě přidají celou řadu dílčích informací, např. o rozdělení obce na menší sídelní jednotky nebo údaj o současném počtu obyvatel.

Königreich Böhmen.

Bezirkshauptmannschaft

Trautenau.

Bezirksgericht

Trautenau.

Geburtsort, N. C.

Bausnitz H.

Königgrätzer Diözese.

Der Taufmatrik

Nro

IV.

Lit.

Fol. 50

Nr. Ech.

7 par.

TAUF-SCHEIN.

Tag	der Geburt	17. Februar 1902, d. i. 1900 zwei.
	der hl. Taufe	2. März 1902.
Name des Kindes		Hugo Ferdinand Schroll.
Religion		Katholisch.
Geburt		zu Hause.
Vater		Lino Schroll, Kaufmann, Christenfeld in Lauritz. Sohn v. L. u. J. Schroll, Kaufmann, Lauritz. Bausnitz, N. C. H. 124/100 d. i. 1900 zwei.
Mutter		Margarete Schroll, geb. Baubische, in H. Lauritz. Sohn v. J. Baubische, in H. Lauritz. Bausnitz, N. C. H. 124/100 d. i. 1900 zwei.
Priester		Jung Rengel, Pfarrer.
Der Pate und Zeuge		Johann Baptist Douth in Lauritz. Ferdinand Schroll in Lauritz.
Die Hebamme		Maria Petrus in Bausnitz.
Vom Seelsorgeamte in Bausnitz den 11. Februar 1902.		
Jung Rengel		

Rodný list H. F. Schrolla 1902

Sčítání lidu

K soupisům obyvatel přistupovali panovníci již od středověku, motivováni zejména vojenskými a berními pohnutkami. Od poloviny 18. století se začalo sčítat pravidelně, ovšem například děti do jednoho roku věku zůstávaly v tabulkách dlouho opomenuty. Koncem března roku 1869 byla stanovena desetiletá periodicita mezi jednotlivými cenzy, které měly zjistit aktuální počet a také stav obyvatelstva rakousko-uherské monarchie. Sčítací operáty přinášely přehled nejen o skladbě jednotlivých rodin, ale rovněž o sociálním statusu, gramotnosti či na základě obcovací řeči o etnicitě. Občas bývaly do tabulek zahrnuty i zvláštní osobní znaky dotyčného, například různé typy tělesného nebo mentálního postižení. Sčítání lidu od této doby probíhala s železnou pravidelností, kromě prvního z nich v roce 1869 proběhl census v letech 1880, 1890, 1900 a 1910. K dalšímu sčítání na našem území došlo až po vzniku Československa. Krátce po vytvoření nástupnického státu Rakouska-Uherska byl založen Státní úřad statistický, v jehož kompetenci došlo dne 15. února roku 1921 k prvnímu československému sčítání.

Na příslušný matriční úřad si předem zavolejte, vzhledem k vytíženosti by vás bez předchozího objednání nemuseli k potřebným záznamům vůbec pustit. Kromě toho budete muset prokázat přímé příbuzenství s hledanou osobou. K tomu by měl stačit váš rodný list a rodný list, z něhož jste čerpali výše zmíněné skutečnosti. Místo vás může nahlédnout do matriky požadovat rovněž oprávněná osoba, ovšem pouze po prokázání vámi udělené a notářsky ověřené plné moci. Jakmile dohledáte údaj starší, než je stanovený limit pro veřejný přístup k informacím, můžete se s klidem přesunout do světa digitalizovaných nebo archivních matričních záznamů.

Rovněž hledání v živé matrice skýtá jistá úskalí. V nejmenších obcích s malým počtem obyvatel totiž nejsou schopni matriční knihu během několika desetiletí zaplnit. V těchto případech tamější matrikáři teprve dopisují zbylé strany dvou set let starých knih. Těm z vás, jichž se tato situace týká, jsou potom veškeré předpisy o době předání matrik do oblastního archivu k ničemu. S ohledem na mladší zápisy zůstávají tyto knihy s konečnou platností na matričním úřadu.

SČÍTÁNÍ LIDU ANEB JAK OBEJÍT ŽIVOU MATRIKU

Ze svého okolí vím, že většina výzkumů skončí překvapivě nikoliv tzv. mrtvým bodem ve vzdálené minulosti, ale hned ve svém úvodu. Pro začátečníka totiž bývá živá matrika neprekonatelným problémem. A to hned z několika důvodů. Pokud žijete daleko od míst vašich předků, může se matriční úřad nacházet stovky kilometrů od vašeho domova. Cesta a čas, strávený sezením nad leckdy špatně čitelnými záznamy, vás tak mohou přijít velmi drahé. Na matriku se můžete obrátit písemně nebo e-mailem, počítejte však s tím, že si na odpověď leckdy počkáte i několik týdnů. Kromě toho po vás matrikáři budou požadovat řadu výše řečených formalit.

Komunikaci s úřady se však můžete vyhnout. Budete-li mít trpělivost a potřebnou dávku štěstí, vypátráte nezbytné údaje za několik desítek minut. Postup si vysvětlíme pomocí naší ukázky.

Na začátku pátrání jsme měli jméno a datum narození Josefa Blahouta, získané z rodného listu jeho dcery. Dokument kromě

toho obsahoval i jména a místa původu jeho rodičů. Bohužel právě na údajích o rodné vsi Josefova stejnojmenného otce zahledl zub času a zápis se nepodařilo rozluštit. Při sledování otcovské linie tak před námi vyvstal první závažný zádrhel dříve, než jsme očekávali.

Každá situace však má své řešení. Abychom rébus rozluštili, mohli jsme se vydat několika možnými cestami.

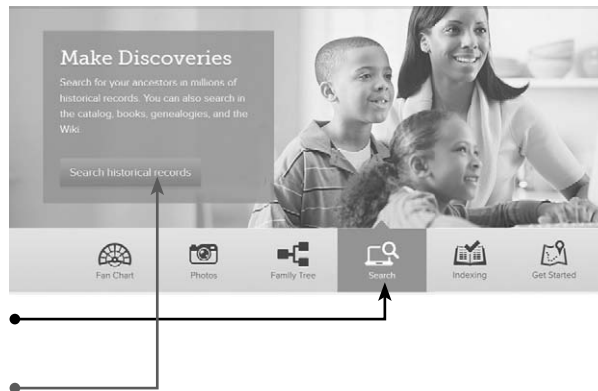
První variantou bylo procházení matriční knihy narozených k udanému roku 1902. Teplice však byly na počátku 20. století rozděleny hned do několika farních obvodů, a pokud nevíme, kde přesně v této době rodina Blahoutova bydlela, zabralo by nám listování naslepo až příliš mnoho času.

Druhá možnost by nás dovedla na matriční úřad do Teplic, kde bychom si na základě námi předložených dokumentů vyžádali záznam o narození Josefa Blahouta nebo jeho dcery Marie. Pokud je však tato varianta pro nás z jakéhokoliv důvodu nepřijatelná, existuje i další způsob, jak se k potřebným údajům přiblížit. Totiž nahlédnutí do sčítání lidu. Přestože tento leckdy opomíjený pramen přináší celou řadu rozmanitých údajů, využívá ho jen zlomek genealogických nadšenců.

A přitom máte-li štěstí a hledáte-li záznamy spadající pod opavský zemský, třeboňský či litoměřický oblastní nebo trutnovský okresní archiv (viz rozdělení oblastních archivů v následující kapitole), dozvíte se kýženou informaci velmi brzy.

Nejsnadnější cesta ke sčítacím operátům vede přes mormonské stránky <https://familysearch.org>, protože jsou v angličtině, řadu lidí odradí. S následujícím návodem však nad cizojazyčnou aplikací jednoduše zvítězíte. Na výše uvedené webové adrese se vám otevře uvítací okno s možnostmi výběru. Zvolíme

- **Search** a změněná nabídka nám po levé straně nabídne tlačítko
- **Search historical records**.

Po jeho odkliknutí se už dostáváme do samotného srdce mormonských stránek, tedy k vlastním historickým pramenům. Aplikace nabízí celou řadu zajímavých funkcí, my se v našem případě omezíme pouze na vyhledání sčítacích archívů. V tomto okamžiku se před vámi nachází otevřené okno, v jehož spodní části uvidíte mapu a vlevo umístěný seznam zeměpisných lokalit. Vyhledejte **Continental Europe** a nové okno vám nabídne abecedně vyjmenované evropské státy.

Označte **Česká republika** a dostanete se k nabídce těch pramenů, které tato země již zveřejnila na mormonských stránkách. Hned druhý odkaz v pořadí obsahuje sčítací operáty, jejichž originály jsou uloženy v oblastních archivech Třeboň a Litoměřice, v okresním archivu v Trutnově

Browse All Published Collections
Browse by Location

Africa
Asia and Middle East
Australia and New Zealand
Canada
Caribbean, Central and South America
Continental Europe
Mexico
Pacific Islands
United Kingdom and Ireland
United States

Place	Title	Records	Last Updated
Armenia	Armenia, Church Books, 1838-1929	Browse Images	26 Jun 2012
Austria	Austria, Burials, 1768-1918	31,756	02 Mar 2013
Austria	Austria, Births and Baptisms, 1651-1940	85,002	10 Mar 2012
Austria, Carinthia	Austria, Carinthia, Military Personnel Records, 1846-1897	Browse Images	14 Oct 2012
Austria, Evangelical-Lutheran Church Records	Austria, Evangelical-Lutheran Church Records, 1848-1900	Browse Images	17 Mar 2011
Austria, Marriages	Austria, Marriages, 1722-1898	24,919	12 Mar 2012
Austria, Seigniorial Records	Austria, Seigniorial Records, 1537-1888	Browse Images	18 Jun 2013
Austria, Tirol, Innsbruck, Seräet Jakob Parish Register Index	Austria, Tirol, Innsbruck, Seräet Jakob Parish Register Index, 1578-1970	Browse Images	25 Apr 2013
Austria, Upper Austria, Catholic Church Records	Austria, Upper Austria, Catholic Church Records, 1681-1910	9,471	02 Nov 2012
Austria, Upper Austria, Linz Citizen Rolls	Austria, Upper Austria, Linz Citizen Rolls, 1658-1837	Browse Images	03 Aug 2011
Austria, Upper Austria, Linz, Death Certificates	Austria, Upper Austria, Linz, Death Certificates, 1818-1899	Browse Images	12 Mar 2013
Austria, Upper Austria, Linz, Miscellaneous City Records	Austria, Upper Austria, Linz, Miscellaneous City Records, 1485-1894	Browse Images	08 Mar 2013
Austria, Upper Austria, Wels, Census Records	Austria, Upper Austria, Wels, Census Records, 1613-1900	Browse Images	25 Apr 2013
Austria, Vienna Population Cards	Austria, Vienna Population Cards, 1850-1896	146,420	14 Oct 2012

Filter by collection name
Collection name

Place
Continental Europe (9)
Česká Republika (9)

Date
Přes 1700 (7)
1700 - 1749 (7)
1750 - 1799 (7)
1800 - 1849 (9)
1850 - 1899 (9)
1900 - 1949 (5)

Collections
Census & Lists (8)
Birth, Marriage, & Death (9)
Probate & Court (1)
Other (8)

Availability

Historical Record Collections

9 collections
Recently added or updated

Title	Records	Last Updated
Czech Republic, Births and Baptisms, 1637-1889	33,061	15 Mar 2012
Czech Republic, Censuses, 1843-1921	Browse Images	01 Jul 2013
Czech Republic, Church Books, 1552-1948	56,838	20 Jun 2013
Czech Republic, Civil Registers 1874-1937	Browse Images	26 Jun 2013
Czech Republic, Land Records, 1450-1889	Browse Images	20 Jun 2013
Czech Republic, Marriages, 1654-1889	12,687	14 Mar 2012
Czech Republic, Northern Moravia, Opava Archive Church Books, 1571-1905	Browse Images	17 Mar 2011
Czech Republic, Southern Bohemia, Třeboň Archive Church Books, 1650-1900	Browse Images	08 Sep 2010
Czech Republic, Třeboň, Nobility Seigniorial records, 1570-1859	Browse Images	30 Oct 2012

- Indexové vyhledávání v matrikách narozených – omezené
- Sečítání lidu
- Matriční záznamy
- Civilní matriky z Hlučínska
- Pozemkové knihy
- Indexové vyhledávání v matrikách oddaných – omezené
- Matriky ZA Opava
- Matriky SOA Třeboň
- Soupis poddaných SOA Třeboň

a v opavském zemském archivu. Jinými slovy zde naleznete jednotlivá sčítání lidu ze severních a jižních Čech, z Trutnovska, potažmo ze severní Moravy a Slezska.

Vpravo od názvu sbírky se nachází spojení **Browse images**. Klikněte na něj a aplikace vám okamžitě nabídne stránku s českými názvy jednotlivých měst. Při vyhledávání sčítání lidu pro menší obce je třeba rozkliknout příslušné okresní město, kam byly sebrané údaje shromážděny. Je ovšem třeba si uvědomit, že některé hranice nynějších okresů se s těmi historickými nemusely shodovat.

District	Bílina
Benešov nad Ploučnicí	Česká Kamenice
Bruntál	České Budějovice
Česká Lípa	Český Krumlov
Český Dub	Chomutov
Chabařovice	Cvikov
Chrastava	

Země: Böhmen
 Land: _____
 Soudní okres: Opava-letná
 Gerichtsbezirk: _____
 Obec: Turn
 Gemeinde: _____
 Osada: _____
 (Městské čtvrti)
 Ortschaft: _____
 (Stadtviertel)

Ulice neb náměstí: Spilhostrasse
 Gasse oder Platz: _____

Číslo domu (staré): _____
 Haus-Nr. (alte) Nr. 581
 orientační (nové): _____
 Orientierungs- (neue) Nr. 3.

Sběrný arch domovní.

Sběrný arch domovní vyplní sčítací komisař na základě sčítacích archů těchto domů (§ 13. instrukce). Sčítací archy rovná podle čísel bytů. Sčítací archy nevyplněné vložen byty zařadí za poslední číslovaný sčítací arch. Je-li byt obývan, označí ve sloupci 2 kolmou čarou, je-li neobývan, udělá kolmou čáru ve sloupci 3. Do sloupce 4 napíše jméno majitele bytu a do sloupce 5 napíše počet osob v tomto sčítacím archu, udávající zhruba počet osob v bytě obývaných. Je-li třeba nějakého zvláštního sdělení, učiní tak ve sloupci 6.
 Na každém provede nanesení ve sloupci 2, 3 a 5.

Haussammelbogen.

Den Haussammelbogen hat der Zählkommissär auf Grund der Zählbogen eines Hauses auszufüllen (§ 13. der Instruktion). Er ordnet die Zählbogen nach den Wohnungsnummern. Zählbogen ohne Wohnungsnummer reißt er hinter den letzten nummerierten Zählbogen ein. Ist die Wohnung bewohnt, so macht er in Spalte 2 einen senkrechten Strich, ist sie unbewohnt, so macht er den senkrechten Strich in Spalte 3. In die Spalte 4 schreibt er den Namen des Wohnungsinhabers, in die Spalte 5 die letzte fortlaufende Zahl des Zählbogens, welche zugleich die Anzahl der in der Wohnung anwesenden Personen anzeigt. Ist eine besondere Mitteilung notwendig, so wird sie in Spalte 6 eingetragen.
 Zum Schluss hat der Zählkommissär in den Spalten 2, 3 und 5 die Summe zu schreiben.

Jméno majitele domu: Lamisch Martin
 Name des Hauseigentümers: _____

Redové číslo bytu Wohnungsnummer (fortlaufend)	Byt jest Die Wohnung ist		Jméno majitele bytu Name des Wohnungsinhabers	Číslo přítomných osob Gesamtzahl der anwesenden Personen	Poznámka Anmerkung
	obýván bewohnt	neobýván unbewohnt			
1	2	3	4	5	6
1	/	-	<u>Kurmann Franz</u>	<u>8</u>	
2	/	-	<u>Chalupa Adolf</u>	<u>6</u>	
3	/	-	<u>Lamisch Martin</u>	<u>2</u>	
4	/	-	<u>Blahovit Josef</u>	<u>4</u>	
5	/	-	<u>Harcl Fanny</u>	<u>2</u>	
6	/	-	<u>Hajer Josef</u>	<u>3</u>	
	<u>6</u>	-		<u>25</u>	

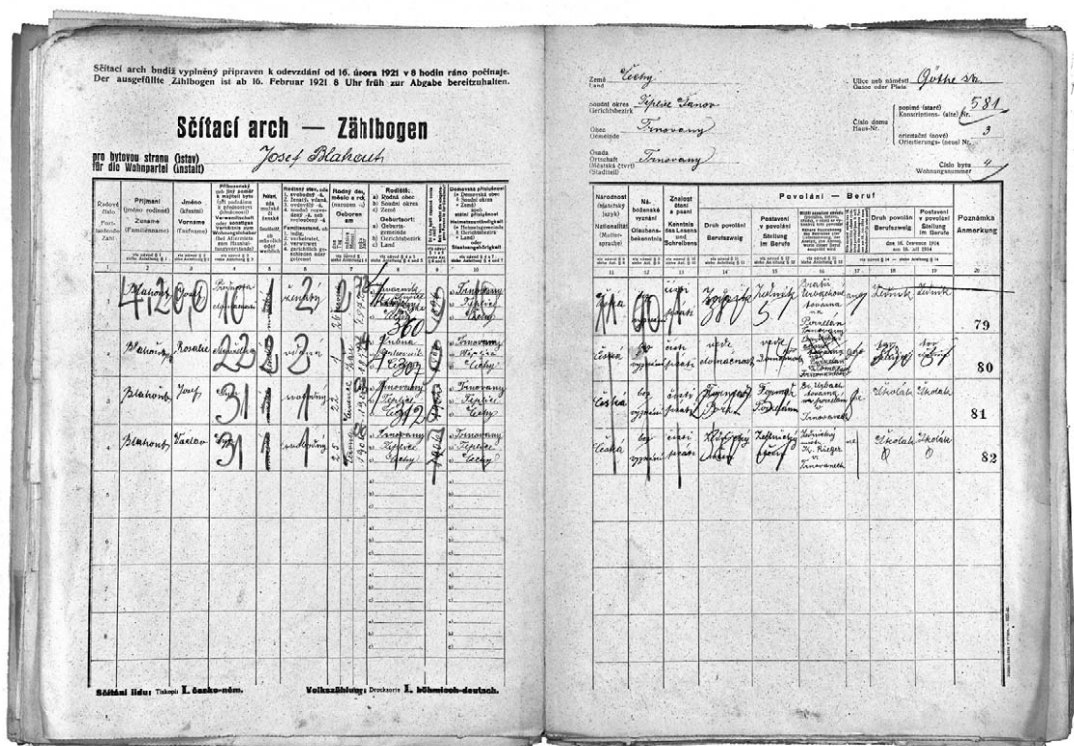
Sčítání lidu; Tiskopis I. česko-něm. — Volkszählung; Drucksorte IV. böhmisch-deutsch.

Teplíce nabízejí sčítání lidu z roku 1921, což našim účelům plně vyhovuje. Jednotlivé operáty jsou rozděleny do sekcí podle popisných čísel budov. Protože se dnešní názvy ulic mohou od někdejšího pojmenování lišit, spoléhejte se spíše na vyhledávání podle numerického označení. Pokud si však nejste číslem popisným jisti, ale zároveň znáte jméno ulice, v níž vaši předci bydleli, není nic jednoduššího než si pomocí mapy v katastru nemovitostí dané číslo vyhledat.

Každá domovní jednotka je uvozena souhrnným soupisem všech partají, které v daném čísle popisném bydlely. Překvapivě tak hned zkraje poznáváme, že v nevelkém rodinném domku žilo na začátku druhé dekady 20. století hned šest rodin, dohromady neuvěřitelných dvacet pět osob.

Byt číslo čtyři si pronajímal Josef Blahout, nalistujeme tedy čtvrtou stranu téhož sběrného archu. A jsme úspěšní. Během několika málo minut se dozvíme nejen jména rodičů i dětí, data a místa jejich narození, ale i řadu dalších zajímavostí. Rodina Blahoutova žila v Teplících od roku 1896, nehlásila se k žádné církvi a všichni členové uměli číst i psát. Kromě povolání, popř. učebním oboru u dětí, najdeme ještě údaj o tom, kde přesně osoba pracovala a jestli za tuto činnost dostávala plat.

Sčítací operát rodiny Blahoutovy

Pro genealogy, jejichž předci vlastnili hospodářskou usedlost, jsou sčítací operáty zajímavé i z hlediska zaznamenaného soupisu chovaných zvířat. Tyto údaje nám mohou posloužit nejen k utvoření představy o rozlehlosti gruntu, ale i o tom, jak se stavy dobytka, prasat, koní či slepic během dekad měnily.

A) Počet zvířat.			
I. Koně, a to:	II. Hovězí dobytek (těl. hovězí):	III. Měsni, mluvě a osli:	VI. Prasata:
1. Hůbata:	1. Javorina mladší 1 roku:	1. Mezci	1. Počívající až do 3 měsíců
a) mladší 1 roku	a) býčci (mekelševé)	2. Mužeré	2. Březní (nedonoškové) až do 1 roku
b) starší 1 roku až do užívání jízky a práci	b) javorci	3. Osli	3. Prasata starší 1 roku, a to:
	c) vlní (dělářské)	Obrn mužsk. sd.	a) kaneč písemní
	2. Hůbci (mekelševé, starší 1 roku)		b) svíť písemní
	3. Javorina starší 1 roku:	IV. Kozy (nehledí k stáří a pohlaví)	c) jaská
	a) jaská (nepouštění k tahu)	V. Ovece:	Obrn prasař
	b) kvas	1. Javorina mladší 1 roku	VII. Pěšáci dle:
	c) kvasy	2. Ovece starší 1 roku, a to:	a) polyhářských
	4. Kůň (dělářský)	a) boraní	b) nalyhářských
	starší 1 roku až do 3 let:	b) samice	c) sestřených
	a) jaská (nepouštění k tahu nebo k říze)	c) skopci	Obrn dle
	b) spouštění k tahu		VIII. Drábež:
	c) spouštění k říze		1. Dvanácti slepce
	starší 3 let:		2. Hnoy
	a) spouštění k tahu		3. Kachy
	b) spouštění k říze		4. Jiná drábež
Obrn koně	Obrn hovězího dobytka mezi tím hovězí	Obrn ovčí	

Digitalizace v České republice probíhá poměrně svižným tempem, řada z vás však sčítání lidu na webových stránkách zatím nenalezne. Pokud se ovšem obrátíte na příslušný okresní archiv s žádostí o kopii dané archiválie, pracovníci vám ji za malý poplatek v poměrně krátké době pošlou.

Sčítací operát – údaje o zvířectvu

Z VYPRAVĚNÍ OBECNÍCH KRONIK

Z takto nahromaděných informací již lze sestavit poměrně živý příběh, na ještě větší plastičnosti mu však dodá promítnutí života sledované rodiny na pozadí tehdejšího dění, konvencí a vůbec všech faktorů, které ovlivňovaly lidskou každodennost. K tomuto účelu se nejlépe hodí dobové kroniky. Ty je možné směle využívat ve všech časových polohách našeho bádání. V této části je ovšem zmiňujeme zejména proto, že se mladší zápisky o událostech v obcích a městech začínají čím dál častěji objevovat na internetu. Databázi naskenovaných pamětí nabízí například třeboňský archiv nebo digitální badatelný východočeských archivů, k přenášení dat do elektronické podoby však přistupují i samotné obce. Na jejich domovských stránkách v odkaze směřujícím k historii pamětní knihu mnohdy také naleznete.

Porovnáte-li zápisky kronikářů s vlastní historií sledované rodinné větve, můžete dojít k překvapivým závěrům. Například javornický pamětník hned v úvodu své knihy poznamenal, že je „...*Javorník krásný, ale chudý. Obyvatelé nemají zde blahobytu...*“. Na dalších stránkách dodává, jak zejména zdejší zedníci odcházejí za hranice nebo do jiných částí země, aby tam lépe našli uplatnění, které by zajistilo snadnější existenci jejich rodin.

Spojitosti lze hledat kdekoliv. Zvýšená úmrtnost v rodině může souviset s epidemiemi, náhlé přestěhování s neúrodou, způsobenou velkým suchem nebo krupobitím. Byly doby, kdy lidský život závisel na rozmarech počasí a člověk s ním vedl jeden dlouhý, tuhý a nekončící boj. Veškeré vzpomínky na podobné katastrofy jsou cenným vodítkem k hlubšímu poznání rodinné historie.

NA STRÁNKÁCH DOBOVÉHO TISKU

Řádění živlů a všech incidentů poutajících čtenářovu pozornost si všímal i dobový tisk. Také v něm je možné nalézt střípky informací o našich předcích. A to dokonce nejen o těch, kteří nějakým způsobem figurovali v mordech, loupežích a podobných záležitostech. Periodika často hovoří rovněž o členech spořádaných a ničím výjimečných rodin. Nejlepším pramenem jsou ohlášky významných událostí, ať již veselých, jako jsou zásnuby či svatby, či těch truchlivějších, mezi něž se řadí například nekrology. Neméně zajímavé jsou rovněž různé výsledkové listiny a především inzerce. Dnes haněná reklama nám totiž může výmluvně vysvětlit, čím se náš předek zabýval.

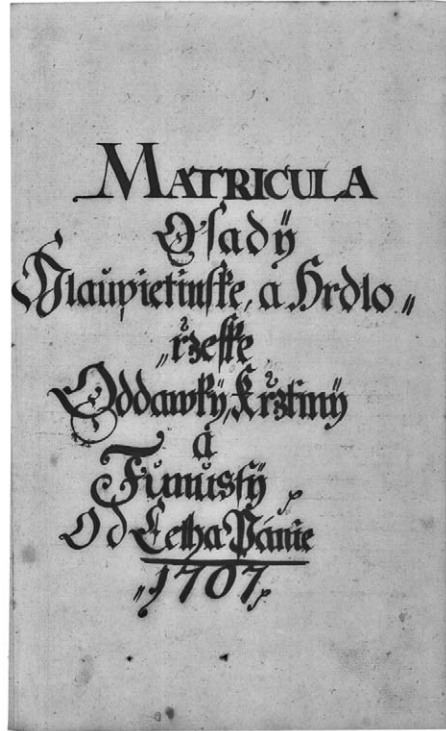
Pomineme-li rodové souvislosti, které nám může dobový tisk vnést do našeho rodokmenu, je tak jako tak užitečné tehdejší noviny alespoň prolistovat. **Články a komentáře totiž odrážejí nálady ve společnosti, jejíž součástí byli i naši předci.**

Dostat se k dobovému tisku bohužel není nic jednoduchého a budete si za ním muset vyrazit do okresního archivu nebo ještě lépe do knihoven. Pokud však netrváte na procházení periodika stránku po stránce, je možné pokusit se nějaké informace vyhledat pomocí aplikace Kramerius na webových stránkách <http://kramerius.nkp.cz>, která zadané slovo vyhledává v digitální knihovně a posléze výňatek s nalezeným termínem nabídne uživateli. Kvůli omezení přístupových práv je možné celou stránku z dobového tisku zobrazit jen z počítačů umístěných v konkrétních institucích, například v Národní knihovně.

Začínáme!

- » ROZDĚLENÍ MATRIK
- » ULOŽENÍ MATRIK
- » ZEMĚPISNÉ REJSTŘÍKY

Poklasný Martin Knedlhans byl pověřen dohledem nad mlatici, kteří onoho roku zpracovávali úrodu sklizenou z polí hospodářského dvora v Býkově. Zdejší vísku nedávno nechal cisterciácký opat a hlava plaského panství Evžen Tyttl přeměnit na velkostatek, aby ho následně včlenil do znamenitě fungujícího hospodářského zázemí plaského kláštera. Po jeho zrušení koncem 18. století začal dvůr upadat, až definitivně vymizel z českých map. Barokní statek dnes po rozsáhlé rekonstrukci funguje jako hotelové zařízení.

Titulní list matriční knihy: Matricula osady hlaupietinske a hrdlozeske, oddawky, křztiny a funussy od Letha Panie 1707

Pakliže jsme překlenují zlom letopočtu mezi 19. a 20. stoletím, můžeme neohroženě zamířít do veřejně přístupných matrik. Knihy, do nichž byly vpisovány záznamy o narození, svatbě a úmrtí jedince, jsou totiž nezbytné pro vytvoření kostry rodokmenu, kde jednotlivé kosti představují dohledaná jména a s nimi spjatá data. Valné části rodopisných nadšenců tento holý základ stačí, já však radím vyvarovat se takového zjednodušování a naopak se snažit posbírat co nejvíce indicií. Díky nim můžete později kostru obalit svalstvem, aby na závěr vašeho bádání vzniklo kompaktní tělo celistvého příběhu.

Matriční zápisy dosvědčují existenci hledané osoby. Potvrzena je však teprve tehdy, sejdou-li se nám dva

Nekatolické matriky

Máte-li ve svém stromu života samé katolíky, můžete si gratulovat. Předcházející větu nevnímejte jako naši náboženskou zatvrzelost, nýbrž jako prosté konstatování. Dohledávání evangelíků je totiž mnohem složitější. Když císař Josef II. povolil náboženskou toleranci, začaly vznikat rovněž nekatolické matriční knihy, jejich zápisy se však staly právně platnými teprve před polovinou 19. století. Evangelíci proto bývali zapisováni dvojmo, jak v matrikách katolických, tak v evangelických.

a více o ní pojednávající záznamy. Třebaže tak pro ověření svého předka nepotřebujete vyhledávat informace ve všech typech matrik, z hlediska komplexnosti rodokmenu jsou údaje o narození, svatbě i smrti nezbytné.

Pod pojmem matrika (**Matrik**, **matrica** nebo **matricula**) rozumíme úřední knihy, do nichž byly poznamenávány informace o osobách, nějakým způsobem přináležejících k instituci pověřené jejich vedením. Pro naše potřeby jsou nejdůležitější matriky církevní, které se dělily na knihy narozených/pokřtěných (**Geburtsbuch**, **Matrica baptisatorum**), oddaných (**Traungsbuch**, **Matrica copulatum**) a zemřelých (**Sterbebuch**, **Matrica mortuorum**). Správou a postupným doplňováním spisů byl pověřen duchovní stojící v čele farnosti. Zpravidla jím býval farář, v některých lokalitách ho mohl zastoupit administrátor.

Pro genealoga je nesmírně důležité vědět, v jakém časovém rozmezí matriky vznikaly, respektive do jaké doby sahají jejich nejstarší záznamy. Odpověď bohužel není jednoznačná. Zatímco utrakvistické matriky v sobě ukrývají informace o lidech žijících v polovině 16. století, římskokatolické soupisy jsou podstatně mladší. Apel k registrování svých oveček dostaly farnosti teprve v roce 1563, v českých zemích se tak stalo ještě o něco později. Většina dochovaných matrik však však zřídka překračuje polovinu 17. století.

Vzdělání farářů platilo za morální autoritu obce a díky své učenosti tvořili intelektuální elitu národa. Jejich rozhled se naplno projevil zejména v období národního obrození, kdy se i nejzapadlejší fary staly centry kultury a vzdělanosti.

Duchovní pastýř

V čele každé kolatury (farnosti) stál farář, který se v obci těšil výsadnímu postavení a byl pro chod místního společenství nezbytný. K jeho povinnostem patřila nejen kázání ve farním kostele, ale rovněž udělování svátostí. Duchovní správce vesnického mikrosvěta provázel jeden lidský život od udělení křtu přes přípravu na biřmování, oddání, až po poslední pomazání na úmrtním loži. Z těchto úkonů plynula také jeho důkladná znalost každého jednotlivce, kterou tu a tam vtěsnil do několika lakonických řádků, jimiž obohatil matriční záznam.

Fotografie rodiny Jakubcovy z roku 1906